

J. MOLAS I CASAS

DE NADAL A
SANT ESTEVE

COMEDIA EN DOS ACTES

DE NADAL A SANT ESTEVE

DE NADAL A SANT ESTEVE

COMEDIA DE COSTUMS EN DOS ACTES I EN VERS

ORIGINAL DE

JOAN MOLAS I CASAS

Estrenada amb èxit brillantíssim en el teatre del Bon Retiro, la nit
del 14 d'Agost de 1878

TERCERA EDICIÓ

BARCELONA

IMPREMTA-EDICIONS ARTÍS & CO. - BALMES, 54

1914

Aquesta obra és propietat dels hereus de l'autor, i ningú podrà representar-la, traduir-la ni reimprimir-la sense llur permís.

La *Sociedad de Autores Españoles* és l'encarregada de cobrar els drets de representació. Queda fet el dipòsit que marca la llei.

A LA MEVA GERMANA

DOLORS MOLAS I CASAS

L'amor fraternal és un dels amors que poques vegades duren de Nadal a Sant Esteve.

Des d'aquest punt de vista, et dedico la meva pobre comedia que porta aquest títol.

Junts hem crescut, junts hem passat els anys que tenim de vida, i, si la sort ve a separar-nos algún dia, amb el mateix carinyo amb que sempre hem estat junts, la mort ens sorprendrà a l'un o a l'altre.

Accepta, doncs, aquesta dedicataria com una prova, molt petita, de l'afecte que per tu sent el teu germà,

L'AUTOR

REPARTIMENT

PERSONATGES	ACTORS
SENYORA PEPA . . .	Donya Caterina Mirambell.
EMILIA	» Mercè Abella.
ROSETA	Senyoreta Francisca Valverde.
SENYOR ESTEVE . .	Don Lleó Fontova.
DON ELOI	» Iscle Soler.
EDUARD	» Armengol Goula.
QUIMET	» Frederic Fuentes.
SENYOR IGNASI . .	» Emili Casas.
AMBRÒS	» Isidre Domènec.
CONVIDAT 1.er . . .	» Jacinto Serra.
» 2.ón	» Vicens Peña.
» 3.er	» N. N.
» 4.rt	» N. N.

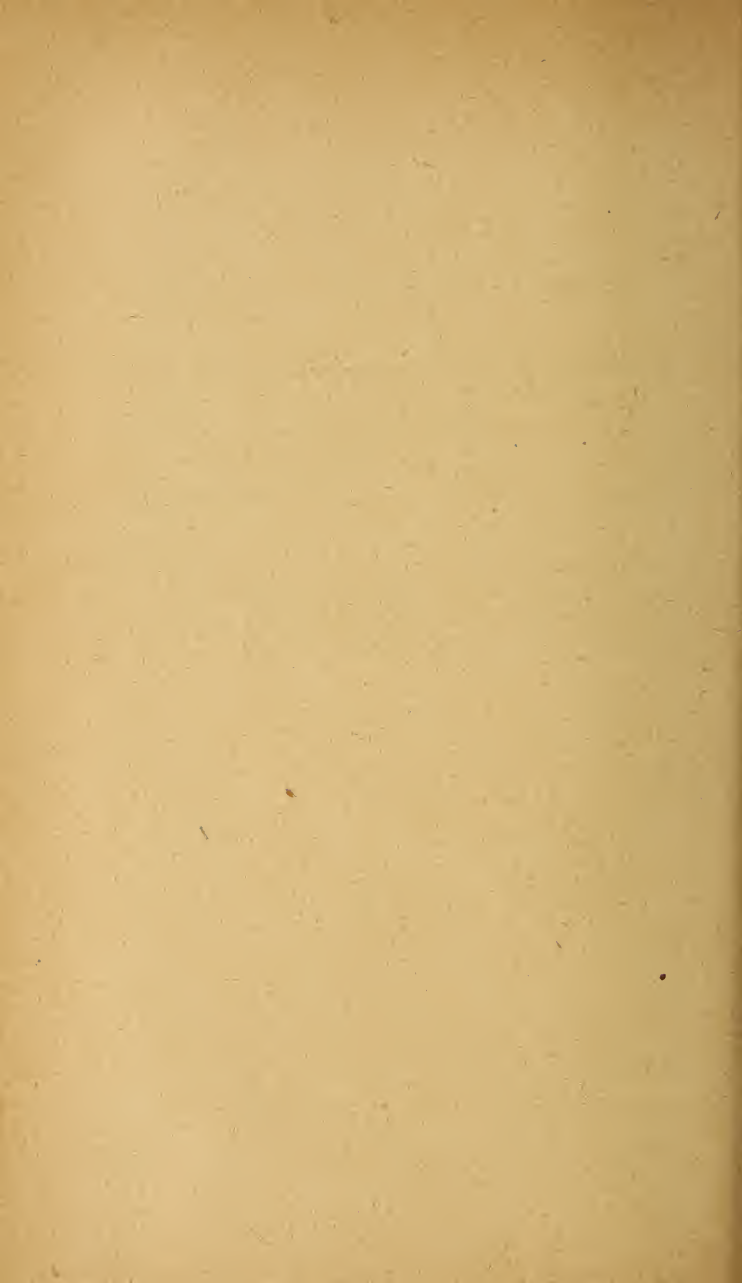
Don Rufo i la seva senyora, dos cegos de les bones festes, convidats, convidades, veïns, etc.

L'acció passa a Barcelona i en nostres dies. El primer acte en el dia de Nadal, al matí, i el segon, el dia de Sant Esteve, al vespre.

ACTE PRIMER

DECORACIÓ

L'escena representa el menjador d'una casa de gent quelcom arreglada, però no lluida. Al foro hi ha la porta d'entrar al pis, que deixarà veure barana i tram d'escala, formant replà, cada vegada que s'obri la porta. A la dreta (de l'actor) i en primer terme, hi ha una finestra que figura donar al cel-obert i una porta que va a la cuina. Entre la finestra i la cuina hi ha una taula de menjar arrimada a la paret i amb les ales plegades. A l'esquerra hi ha dugues portes que condueixen a la sala i una tauleta amb tinter, paper i ploma. Un armari amb pisa. Cadires, etc., etc.

ESCENA PRIMERA

SENYOR ESTEVE i QUIMET; ROSETA, quan s'indica

(El primer disputa amb un veí que's suposa enfront de la finestra. Quimet està prop de la tauleta, amb la ploma a la mà.)

ESTEVE Es usted el insolente.

QUIMET *(apart).*

Cada dia, ja se sab,
en obrint ell la finestra,
raons amb el castellà.

ESTEVE Nunca escoba la escalera,
ni se cuida del fanal.

QUIMET Senyô Esteve : deixi-ho córrer.

ESTEVE ¿A mi em diu sucio, quan
per vostè aquest «cielo-abierto»
da lástima de mirar?

QUIMET Senyô Esteve, que l'espero.

ESTEVE Arri: vaya al botavant.
(Tanca la finestra amb furia.)
És un càstic que aquest home
visqui en el mateix replà
i tingui aquesta finestra
així, davant per davant.

- Sempre mirant l'un o l'altre;
 quan no és ell, donya Pilar;
 si no és ella, les criatures...
 Oh! I que tots són castellans!
- QUIMET Miri's que ja fa mitja hora
 que'm té amb la ploma a la mà.
- ESTEVE Ai, tens raó. (*Dictant.*) «Muy señor mío
 y que yo aprecio más.
 Pongo en su conocimiento
 que mañana...»
- QUIMET Diu demà?
- ESTEVE Sí; demà, que és Sant Esteve.
 No sabs que avui és Nadal?
- QUIMET Per xò, que avui és la diada.
- ESTEVE Però demà és el meu Sant.
- QUIMET Ah! Sí.
- ESTEVE Després, que el pessebre
 encara no està acabat...
 i avui tampoc no n'és dia.
 Veus que estarem tips de gall?
- QUIMET És vritat.
- ESTEVE Eh, quin cap-padre?
 Ja'm jugo que aquí al tombant,
 al forn que vam dur-lo a cuire,
 de tant gros no'n tenen cap.
 Què't sembla, quan vaig comprar-lo,
 el dia de Sant Tomàs,
 amb aquelles barballeres...
 amb una cresta de pam.
- QUIMET Dicti, home.
- ESTEVE Just. «... que mañana

que es mi santo titular,
a las siete de la noche,
le convido, pues sabrá
que he construído un gran pesebre
para usted y más amistad.
Venga y nos divertiremos
sin hacer a nadie mal.
No haga ningún cumplimento.
Firma. »Esteban Portusach.»
Me sembra que estarà bé.

QUIMET A la força ho té d'estar
sent fet de vostè...

ESTEVE Bueno, ara
ne fas catorze d'iguals,
i al vespre les reparteixes
a les botigues de baix
i als veïns de l'escaleta...
ei! però no al castellà.

QUIMET Se suposa.

ESTEVE Que's distregui
amb la cua del seu gat.
Serà una vetllada bona;
sobre tot si va endavant
allò teu i de la noia.
Quan t'hi penses declarar?
Tu bé estimes.

QUIMET Bé m'ho penso
per lo que m'està passant.

ESTEVE I què't passa?

QUIMET Devegades
no sé què'm trobo a faltar.

De dia'm falta la gana,
a les nits somíó alt,
i al moment que veig an ella
aquí'm sento un rac-ric-rac
com si hi hagués un niu de rates
que m'estessin rosegant.

ESTEVE Oh! Tu estimes a l'Emilia!

Sí: tu estàs enamorat.

QUIMET (*apart*). És quan veig a la Roseta
que m'ho sento.

ESTEVE Jo me'n vaig

a arreglar-me: anem a missa

jo i la dòna; mentres tant,

ves arreglant el pessebre,

posa la molça als costats

i ves colcant figures;

i a la tarde, havent dinat,

cops al bulto i t'hi declares.

(*Roseta està espolsant les cadires
i escoltant amb interès la conversa.*)

Ja sabs lo que tinc pensat.

Si t'hi cases, sabs que és teva

la botigueta de baix.

Tot això de fils i betes

ja sabs de quin modo va:

de petit que't tinc a casa

a tot viure, i t'has portat

sempre bé; segueix com ara

i seràs d'aquí uns quants anys

el millor... *Betiflero*

que hi haurà a la ciutat.

QUIMET Bueno : ja ho faré, si goso.
 ESTEVE Sí, home, que gosaràs.
 Si tindràs un pit de toro
 amb les neules i el vi blanc,
 i amb les viandes i costelles
 i sobre tot amb el gall.
 Què't va semblar? Quina peça!
 Era el més gros del remat!
 Quines ales! Quines cuixes!
 I còm me'l tinc de menjar!

ESCENA II

QUIMET, ROSETA i després SENYORA PEPA

*(Senyora Pepa va mudada quelcom ridiculament,
 amb mantellina.)*

QUIMET És que és molt! Quina perfidia!
 *(Roseta s'acosta a Quimet i li diu
 amb molt enfado:)*
 ROSETA Ho he sentit tot.
 QUIMET *(apart).* Ai, ai, ai!
 PEPA Així és còm se fa la feina?
 ROSETA Senyora, estic espolsant,
 sinó que li preguntava...
 PEPA *(Sec.)* Res li tens de preguntar.
 Ont és l'Esteve?

- PEPA Doncs jo, al veure que't vesteixes
d'aquest modo tant estrany,
i em fas anar d'aquest modo
tenint diners per a anar
més bonics que més de quatre,
em sento una rabia tal,
que, a poguèr, d'una mirada,
te'm treuria del davant.
- ESTEVE I que no vas prou bonica?
An a qui tens d'agradar?
No m'agrades a mi, prenda?
(Fent-li una carícia.)
- PEPA Fuig, home, fuig!
- QUIMET *(apart).* Que està armat!
- PEPA Anem: vindrà don Eloi
i si no'ns troba...
- ESTEVE Oh! Ell rai
que és un entrant de la casa.
- PEPA Aquell sí que és elegant!
- ESTEVE Per xò que per a mi no passa
de sê un beneit del cabàs.
- PEPA Anem. (Ja'ns enfadaríem.)
- ESTEVE Sí, salerito de sal.
Qui tornés vint anys enrera!
Ai, carinyo!
- PEPA Anem! *(Impacient.)*
- ESTEVE El braç.
(Li ofereix i Pepa l'accepta amb desdeny.)
Eh, Quimet, quina pareja?
Encara fem goig, veritat?
(Se'n van pel foro, caminant d'una

manera afectada i còmica. Quimet els obre la porta i després tanca, baixant al prosceni.)

ESCENA IV

QUIMET

Ai, si no fos la Roseta!
 Jo l'estimo, sí, és veritat,
 i ella a mi també m'estima...
 però jo, si'm puc casar
 amb l'Emilia, quedo l'amo
 de la botiga d'abaix.
 Oh! i es veu que'l senyô Esteve
 ho desitja i jo... ba!... ba!...
 Si puc deixar la Roseta...
 però, si l'estimo tant!

ESCENA V

QUIMET i ROSETA

ROSETA	Què penses fer?
QUIMET	Oh! no ho sé.
ROSETA	Però, mou-te!
QUIMET	<i>(donant un pas)</i> . Té: ja'm mòc.

ROSETA Tu no ets home.

QUIMET Sí que ho sóc.

ROSETA Donces no t'ho fas valè'.

Si tu siguessis un home
com deuría ésser tothom,
ja diries: — A cap som;
senyô Esteve, fora broma.
Sento un amor que m'inquieta;
casi amb un altre l'Emilia,
no puc ser de sa familia,
perquè adoro a la Roseta.

QUIMET És cert: t'adoro... de pit.

Mes parlant la gent s'entenen
i tu pensa que aquí'm tenen
ben menjat i ben dormit;
que an a mí'm van ensenyâ,
que m'han dat l'aprenentatge,
que m'han pagat més d'un viatge
de Barcelona a Sarrià;
i entre tantes atencions...

ROSETA Tu vols dir que si't diguessin...
que't casis...

QUIMET Si m'hi obliguessin...
jo t'estimo...

ROSETA Prou cançons!

Sortiré, d'aquesta feta,
de la casa, ben segû:
que hi aguanto sols per tu,
per tu i per la senyoreta:
I encara que no't molesto,
jo desd'ara't dono a dida,

i veuràs còm desseguida
 n'hi haurà un altre an el teu puesto;
 doncs sempre, sens jo voler-ho,
 no'm falta encara un corrido
 que'm diga: — Alante Copido
 i — pimpollito i salero. —
 Adeu donces; ja veuràs
 còm sabré trobâ un arrimo...

(Se'n va. Quimet vol deturar-la.)

Deixa'm estar; no t'estimo.

En va insisteixes. *Atràs!*

*(Ja a la porta, ella ha dit l'últim vers
 i s'ha ficat a dins, quan Quimet li
 agafa el vestit i la obliga a sortir.)*

QUIMET

No, Roseta. Em deixaríes?

El meu amor no coneixes?

Que no veus que si tu'm deixes,
 seré mort en quatre dies?

ROSETA

Doncs, què has de fer?

QUIMET

Ah! Sí, sí!

Ja diré an el senyô Esteve
 que tu fas la ditxa meva,
 que t'adoro amb frenesí;
 que no'ns separa ningú;
 que lo dicho ja està dicho;
 que'l meu bé, que'l meu capritxo
 són tu, sols tu i sempre tu.

Li diré això i enterats.

Si vol venjar-se, que's vengi.

Si no li agrada, que's pengi;

i d'aquí un mes som casats.

- el pare vol en Quimet;
és dir, tots dos esculleixen
i jo sóc qui ho tinc de fer.
- ROSETA Ja veuràs: tu aquí fas nosa; (*A Quimet.*)
hem de parlar.
- QUIMET Me'n'niré.
- EMILIA No, per xò...
- QUIMET Vaig al pessebre
a col·locar sant Josep.
- ROSETA Recorda't de la promesa.
- QUIMET Ai, estrellita del ciel!
(*Se'n va per la segona porta de la
esquerra.*)

ESCENA VII

EMILIA i ROSETA

- EMILIA Ja has complert el meu encàrrec?
- ROSETA Sí senyora, tot ho he fet.
Al sortir per anà a plaça,
he donat la carta an ell,
i si la carta el citava...
- EMILIA Li deia allí que a les deu
el pare i la meva mare
foren a missa a Betlem;
que vingués i aquí tindriem
la sentada que'ns convé.
(*Interès de Roseta.*)

Ai noia! Estaría fresca
que jo no m'espavilés!
Tinc el meu plan de campanya
que ara en planta posaré;
passarà ni més ni menos
que amb els partits i un govern.
Si don Eloi se'm declara,
diré que'm moro per ell.
Si'l pare fa declarar-lo,
lo mateix diré a en Quimet.
A tots seguiré la beta,
als dos diré lo mateix;
i aixís se sabràn mentides,
se disputaràn entre ells,
i amb lo farrigo-farrago
que's mourà, l'Eduard ve
i posa en estat de siti
la plaça del meu pamet;
ells criden, prenen providencies,
i amb un cop d'estat a temps,
paf! va a terra el ministeri,
que són l'Eloi i en Quimet;
i en mig d'aquest rebombori,
l'Eduard al fi es queda rei
d'aquest cor i aquesta cara,
que és la nació que's preté.
Bravo! Bravo! Si ho alcança...
Tu no't moguis quan vingui ell.
Perquè'ls amos no'ls sorprenguin,
jo al balcó vigilaré.
Veiam si surt amb la seva!

ROSETA

EMILIA

ROSETA

- EMILIA Ajuda'm tu i ho veurem.
Den Quimet no hi ha cuidado,
com que'l pobre es tant beneit!
- ROSETA Apoc apoc, senyoreta,
miri que és el meu promès!
- EMILIA Dòna...
- ROSETA Em toca l'amor propi!
*(Se sent un cop de campana a la
porta de l'escala.)*
- EMILIA Truquen.
- ROSETA Obro.
- EMILIA Oh! Serà ell!
*(Roseta ha anat a obrir la porta i en-
tra Eduard, jove resolut i atrevit.
Quimet ha sortit per anar a obrir.)*

ESCENA VIII

DITES, EDUARD i QUIMET

- EDUARD Saludo a tots.
- QUIMET *(sortint)*. Han trucat.
- EDUARD Emilia: quina ventura,
contemplar-ne sa hermosura,
vis a vis, al séu costat!
- ROSETA Vine!
*(Agafant per la mà a Quimet i fent-
lo baixar al prosceni.)*

ESCENA IX

EMILIA i EDUARD

- EMILIA Pst! Roseta! *(Cridant-la.)*
 EDUARD Què fa? Bo!
 EMILIA És que...
 EDUARD Vostè no penetra.
 EMILIA Tots dos sols? No ho puc admetre.
 EDUARD Dòna, bé ho admeto jo.
 EMILIA És que per més que no's faci,
 no convé.
 EDUARD Sigui més mansa!
 Senyora, sóc de confiança;
 no tingui por que'm propassi.
 Segui, dòna.
 EMILIA Si s'hi empenya...
 EDUARD No. Jo no m'empenyo a rê.
 Faci'l que vulgui vostè.
 Si no vol, vostè es molt duenya.
(Disposat a marxar.)
 EMILIA *(ap.)* Que és resolut! *(Alt.)* Bé: no cal.
 EDUARD Avui és, passem revista,
 nostra primera entrevista,
 és a dir, primer verbal.
 L'imprudència jo he comès
 d'escriure-li més d'un dia,
 EMILIA Imprudència? Qui ho diria!

EDUARD Bé, com vulgui: doncs no ho és.
Però, es sols una advertencia,
vostè sempre ha contestat
les cartes.

EMILIA Sí que és veritat.

EDUARD Veu? Això és una imprudencia.

EMILIA (*apart*). Amigu: quines lliçons!

EDUARD No ha pensat, obrant així,
que jo podia venî
amb molt males intencions;
i si l'hagués enganyada,
hauria dit: —Quin bribó!
Homes! no n'hi ha cap de bó,—
sent la cosa provocada
per vostè. No tingui orgull;
vostès són, que no són bones.
Ca! Si per'nà bé les dones
tindrien d'arrencâ un bull.

EMILIA Què diré? Li vaig posar
desseguida un gran afecte;
el vaig creure un bon subjecte...
incapaç de mal obrar;
reposit en gran manera...

EDUARD S'equivoca enterament.

EMILIA Què diu?

EDUARD Aquí té present
al jove més calavera.

EMILIA Còm!... I així m'ho gosa a dí?

EDUARD Sí; està molt equivocada:
fins que's vegi ben casada,
no se'n fii pas de mi.

- EMILIA Jo que'm vareig figurâ...
- EDUARD Tant amor jo li professo,
que fins sembla que'm confesso...
- EMILIA Jo no sóc pas capellà. (*Amb burla.*)
- EDUARD Si'ls que vesteixen sotana
tinguessin tal gallardía,
cregui que'm confessaria
trenta cops cada setmana.
- EMILIA Que és plaga.
- EDUARD Ja ho ha sentit.
- EMILIA Digui, i calmi ma impaciencia:
Què li acusa la consciencia?
(*Amb intenció.*)
- EDUARD Vaig a obrir-li el meu pit.
Des que vaig ser meritori,
en dotze anys que ja han passat,
li asseguro que n'he anat
no més tres a l'escriptori.
Sempre amb companys de fatigues,
tots escassos de senderis,
sempre en bromes i tiberis,
sempre amics i sempre amigues;
i enganyant en Pau i en Pere,
i amb inglesos a remats...
ara molts de fastidiats,
ja no'm vénen al darrera.
Més la sort m'ha obert un pas.
- EMILIA (*apart*). Tanta franquesa m'agrada.
- EDUARD Vareig anâ a l'esplanada
el dia de Sant Tomàs:
i a l'anarme'n cap avall,

em sembla que'ls miro encara,
la vaig veure amb el séu pare
que concertaven un gall.

—Bona polla!—vaig dî an en Pons,
que era un jove que amb mi anava;
no sé perquè, desitjava
sê aquell gall sens esperons;
i a haver dut en aquella hora
brusa o gec, no li exagero,
li hauría dit amb salero:
—Vol que li porti, senyora?—

Que és bromista!

EMILIA
EDUARD

No. Sóc franc.

Ja que doncs en aquest rato,
li dibuixo el meu retrato
sens carbó ni paper blanc,
vaig a dir-li el que seré
des d'avui fins a morí:
Si vostè'm dona'l séu sí,
seré'l jove més de bé.
Ja fa molt el qui s'adoba;
i doncs l'any s'està acabant,
m'apropío aquell refràn
que diu: «Any nou, vida nova.»
Sospesi els inconvenients
i digui'l que m'ha de dî.
No prengui informes de mi,
perquè'ls hi daràn dolents.
Ma franquesa deixa veure
les intencions amb que vinc;
si per cas no li convinc,

aixó rai! Jo'm puc distreure.
 Amb això, estem tants a tants.
 De primer, vostè coneixi'm;
 si'm vol, prengui'm; si no, deixi'm,
 i tant amics com abans.
 Si'm diu sí, continuaré
 perquè'l nostre amor comenci;
 si'm diu no, vostè dispensi.
 Senyora: Als peus de vostè.
(Els dos últims versos els diu aixecant-se i disposant-se a sortir.)

- EMILIA Eduard: tinc d'alabar
 franquesa tant verdadera,
 però un jove calavera
 es difícil d'agradar;
 però si hi posa cuidado
 i el comportament millora...
- EDUARD Fòra romanços, senyora:
 que li agrado o no li agrado?
- EMILIA Si per cas vostè s'adoba,
 aleshores mirarem.
- EDUARD Bé, però no renyirem:
 que'm vol tení un any a prova?
 No li dic que ma virtut
 brilla si vostè m'adora?
- EMILIA Que té pare?
- EDUARD No, senyora;
 però sé que n'he tingut;
 és dir, va desaparèixer.
- EMILIA I té mare?
- EDUARD Mare, sí.

Crec que'l pare va fugí
poc després que jo vaig néixer.

EMILIA Doncs, en fi: si és cert que'm vol...

EDUARD El meu pit és una *fragua*.

Senyoreta, *pecho al agua!*

Què respòn?

EMILIA Que està resolt.

EDUARD Oh! Molt bé: Ma ditxa vessa

i felice sono ja!

Esperaré al séu papà.

EMILIA No vagi massa depressa.

EDUARD Què vol dir?

EMILIA Que avui, per ara,

no convé moure la llebre.

Demà encendrem el pessebre;

és la diversió del pare.

Vostè ve amb la confusió

dels amics que aquí assisteixin:

Jo miraré que'l coneixin,

i s'arregli tot això.

EDUARD Amor ara's necessita

pels obstacles allanâ;

crec que vosté'n sentirà.

Veiam si'l pit li palpita?

(*Acostant-li la mà al cor. Ella li re-*
tira.)

EMILIA Què fa, ara?

EDUARD Tonto de mi!

EMILIA És menester que calculi...

EDUARD És un lapsus: dissimuli.

¡Resabios de lo que fuí!

ESCENA XI

ROSETA, EDUARD, SENYOR ESTEVE
i SENYORA PEPA

(Surten de bracet i disputant entre ells. Roseta els ha anat a obrir la porta.)

ESTEVE És que s'han d'oïr tres misses avui, i el dia dels morts.

ROSETA *(apart)*. Ai, ai, quina se'n prepara!

PEPA Home, amb una ja n'hi ha prou.

(Va traient-se la mantellina i el senyor Esteve el barret. Eduard fa'l distret.)

EDUARD *(apart)*. Ho daré com cosa feta: que ja ho és, quan ella'm vol.

ESTEVE Hola: qui és aquest fulano?

PEPA Rosa: qui és aquest senyor?

ROSETA No ho sé pas. *(Apart.)* Què li dic ara?

Ha dit que li convé molt parlâ amb vostè, i s'ha esperat.

PEPA Pregunta-li: que ets talòs!

EDUARD *(apart)*. Crec qué es la millor manera.

ESTEVE Déumelaguart... servidor...

(A Eduard.)

EDUARD Oh! Vostè aquí, senyô Esteve!

Senyora... tots estàn bons?
(Aixecant-se i saludant-los afectuosament.)

Dongui'm la mà... me'n alegro!
(Esteve li dona la mà atontat.)

ESTEVE *(apart).* La primera mà de porc.

EDUARD Senyora... jo'm regositjo...
(El mateix joc amb la senyora Pepa.)

PEPA No'l conec ni poc ni molt.

EDUARD Vostès a mi no'm coneixen...

ESTEVE No tenim tant gran honor!

EDUARD Doncs vostès, si no ho savien,
 són els pares del meu sol.

Jo sóc el qui haig de ser gendre
 de vostès.

PEPA Sí que és graciós!

ESTEVE *(apart.)* Bah! deu ser tocat de l'ala.

EDUARD Quina ditxa, tení aprop
 uns sogres tant campetxanos!

PEPA *S'atiboca.*

ESTEVE Sí, senyor.

PEPA La noia està compromesa.

ESTEVE Hi ha un compromís molt regrós.

EDUARD Ja sé que té'l compromís
 de casar-se amb mi.

ESTEVE *(apart).* Jo't toc!

Còm quedaria en Quimet?

PEPA *(apart).* Còm quedava don Eloi?

ESTEVE Ja veurà...

EDUARD Deixi's de veure
 i no vulgui fer-me por.

Ja sé que és de la brometa!
Ja'ns avindrem en això.
Ja ho sé, ja, que fa pessebre!
home, me'n alegro molt.
Ja ho saben: Estem entesos.
Em retiro amb els honors;
però abans abraçí'm, sogre!
(*L'abraça.*)

Disposi en tot i per tot.
Vostè també.

ESTEVE

Eh! Cuidado.

(*Eduard anava a abraçar a la senyora Pepa i el senyor Esteve ho priva. Molt ràpid.*)

EDUARD

És la mateixa emoció.
Disposin: sóc el seu gendre.
Sogres meus, estiguin bons.
(*Se'n va precipitadament per la porta del foro, que haurà quedat oberta quan han entrat el marit i muller, i encara hi torna a quedar.*)

ESCENA XII

DITS, menys EDUARD

PEPA Estic que no sé'l que'm passa.
 ESTEVE Prou s'ha escapat de Sant Boi.
 PEPA M'ha marejat.
 ESTEVE Tu, Roseta :
 no has vist pas si aquell senyor
 parlava amb la meva filla?
 ROSETA Cah! Si arribava llavors.

ESCENA XIII

DITS i DON ELOI

(Don Eloi és un senyor d'uns 45 anys, de bon regent i que parla amb veu plena i molta majestat. Surt amb una paperina de neules a cada mà i dugues ampolles de vi sota'l braç.)

ELOI Què tal els proven les festes?
 PEPA Oh! Déu el guard!
 ESTEVE Don Eloi!

- PEPA Què fas, Rosa? Descarrega'l.
(*Roseta ho fa i s'ho emporta dintre.*)
- ESTEVE Home, per què ha fet això?
- ELOI Després que a dinâ'm conviden,
vol que jo no...?
- PEPA Atina en tot.
- ELOI Què hi ha de nou, aixerida?
(*apart a Roseta i tocant-li la cara.*)
- ROSETA Fugi d'aquí. (*Apart.*) Fastigós!
- ELOI Sinó que ara per l'escala
he topat amb un simplón,
que m'haurà aixafat les neules.
- PEPA No me'n parli.
- ESTEVE Ni sé ont sóc.
- ELOI Qui era aquell energúmeno?
- PEPA Què ho sé jo!
- ESTEVE Un tarit-larot.
- PEPA Deixa-ho córrer, cah!
- ELOI I és «claro».
- ESTEVE M'ha marejat de debò.
Això al meu temps no passava.
Quina joventut! Quin món!
Què s'ha fet aquell respecte?
Què s'ha fet aquell pudor?
- ELOI «Qué se hizo el rey don Juan?
»Los infantes de Aragón...»
- PEPA Vostè sempre amb les poesíes...
- ELOI Que's figura que sé poc!
He llegit Moreto, Larra,
Tirso, Rojas, Calderón,
Lope de Vega, Cervantes...

- ESTEVE I les fàbules d'Isop?
 ELOI Tinc el cap ple de conceptes.
 ESTEVE I això que'l té bastant gros.
 ELOI Si li començo a dir «décimas»...
 ESTEVE No'm digui dècimes, no;
 prou me l'han dita el sereno,
 l'escombriare i altres molts,
 i m'han costat, entre totes,
 quaranta peces de dos.
- PEPA (*ap. a Eloi*). Deixi'l estar.
 ELOI Per xò, l'home
 que ha estudiat tant grans autors,
 ni se'n recorda de ximples
 com el que he topat fa poc.
- PEPA Ja fa bé, ja.
 ESTEVE Jo'l comparo
 amb aquest castellanot
 que viu al mateix replà.
- PEPA (*ap.*) La cançó de l'enfadós.
 ESTEVE Aquest empleiat d'Hisenda.
 ELOI «Sanguijuela» li dic jo.
 ESTEVE Còm se treuria la gana,
 si menjava un gall tant gros
 com el que tenim nosaltres!
- PEPA (*ap.*) Ditxós gall!
 ESTEVE Ja hem dit al forn,
 tot passant, que ara el portessin,
 i el duràn dintre de poc.
 Ja veurà si en fa de tossa!
 Quina ossera!
- PEPA (*apart*). Fastigós!

- ELOI Digui, doncs, que és un cap-padre!
ESTEVE Què diu! Si no l'hagués mort,
 hauria tingut més fama
 que aquell gall de la passió.
ELOI «Dar al tiempo lo que es suyo.»
ESTEVE Com les figues a l'Agost.
ELOI I aont tenen el «pimpollo»?
PEPA Per 'llà dintre. (*Ap. a Eloi.*) Va bé tot.

ESCENA XIV

DITS i QUIMET

(Eloi i Pepa queden parlant baix.)

- QUIMET Senyô Esteve: en el pessebre
 se m'hi presenta un cas nou.
 He posat moltes figures,
 i ara em trobo amb un pastor
 que bufa, i no sé ont posar-lo.
ELOI (*a Pepa*). «Percances del corazón.»
ESTEVE Perteneix a la Nunciata.
 Que no veus que bufa el foc?
QUIMET Després n'hi ha un que està així.
 (*Braços enlaire.*)
ESTEVE Ja veuràs, ja ho faré jo.
 Tu i la Roseta, entretant,
 pareu la taula.

PEPA (*ap.*) Ai, Senyor!
 ESTEVE Pareu-la prop la finestra;
 feu glatí al castellanot.
 QUIMET Molt bé diu.
 ESTEVE (*a Eloi*). Vaig al pessebre.
 Hasta luego.
 ELOI Servidor.
 ESTEVE (*a Pepa*). Si porten el gall, avisa'm.
 (*a Eloi*). Ja veurà que n'és de gros!
 (*Se'n và.*)

ESCENA XV

SENYORA PEPA i DON ELOI

PEPA Ho veu si se'm fa aborrible?
 Ho veu quines diversions?
 ELOI «Cada loco con su tema.»
 PEPA Ja té raó que és un boig.
 No vol mai res a la moda.
 En què consisteix això?
 ELOI «La Madre Naturaleza
 —diu no sé quin gran autor,—
 >da a todos los animales
 >cierta predisposición.»
 PEPA Oh, sí que ho és d'animal!
 ELOI Miri que és el séu espós.
 PEPA Ai, si ara fos a casar-me!

Ja li asseguro jo
 que no ho seria amb l'Esteve.
 Sòrt que vostè, don Eloi,
 quan serà de la familia
 li farà veure l'error.
 Veu? Vostè és una altra cosa...
 És elegant...

ELOI (rient). Jo, jo, jo...

PEPA Complimentós...

ELOI Però «concu».

PEPA És un «concu» que fa goig.

ELOI Vostè sí que està fresqueta
 i és guapota com un sol.
 No ho estranyi : el «bello sexo»
 és per' mi la millor font
 del numen, de la poesia;
 per xò, jo, tremendo, atroç
 he sigut amb les senyores,
 i no's pensi, encara ho sóc.
 Jo sóc el tipu de l'obra
Hazañas de un solterón.

Però si em caso amb l'Emilia...

PEPA La cridaré, si acàs vol,
 i mentres paren la taula
 pot fer la declaració.

(Cridant.) Noia!

ELOI Ho sab el senyô Esteve?

PEPA No, senyor; però llavors,
 així que tingui el sí d'ella,
 se li diu, i s'«acabó».

ELOI Ah! Bé, bé; doncs, «enterados».

ESCENA XVII

EMILIA i DON ELOI

(Durant aquesta escena, Quimet i Roseta enretiren la taula, estenen les ales, posen les estoballes, en fi, la paren, fent-se mueques i postures i entrant i sortint de la cuina.)

- EMILIA Diu que vostè m'ha de dir...
- ELOI Demano audiència a la dama.
- EMILIA *(apart)*. Per' seguir la meva trama,
no hi ha més : tinc de fingir.
(alt). Digui, doncs.
- ELOI Començo luego.
(ap.) Provem, primer, si és instruída.
(Alt). Què tal passa aquesta vida?
Còm està del «Niño ciego»?
- EMILIA De qui diu?
- ELOI Del «Niño amor»:
d'aquell que, maques o lletges,
a les «niñas» tira fletxes
que van dretes al séu cor.
Oh! És un gran «espadachín»!
«El pilluelo va vendado,
»pero es muy entremaliado.»
Crec que ho deia en Moratín.
- EMILIA *(apart.)* Té raó que és mig ximplet;

- no's queixarà de la treta.
- ELOI Li ha tirat alguna saeta?
Si ha tirat, ha «errado» el tret?
- EMILIA Una fletxa em va tirâ,
i encara la tinc clavada.
(*Amb passió marcadament fingida,
com tot lo que dirà.*)
- ELOI I de qui està enamorada?
- EMILIA De vostè. (*Apart.*) No's queixarà.
- ELOI No s'ha burlat de ningú?...
- EMILIA Greu me sab que així s'ho prengui,
i des d'ara vull que entengui
que'l que li dic és segû.
- ELOI (*ap.*) Oh! M'estima! Amb quin furor!
- EMILIA Si em vol, sóc seva des d'ara.
- ELOI (*ap.*) Oh! Ella mateixa es declara!
«Todo lo vence el amor.»
- EMILIA De des de que'l vaig coneixe,
un volcàn aquí sentía;
però és clar que no podia
confessar-li jo mateixa.
La mamà ho va dir, per sòrt;
jo li vaig dir desseguida
que sí, que vostè és ma vida,
perquè viu en el meu cor.
Hi viu, sí, no és que l'alabi;
però hi viu, perquè és tant maco,
bon subjecte, currutaco;
sobre tot, perquè és tant savi.
Còm m'ho podia esperâ!
I això s'arregla en tal dia!

Jo'm moriré d'alegría.

Ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja!

(Durant el parlament, Emilia s'aixeca, fingint exaltació, i lo mateix fa don Eloi, embabiecat. L'últim vers és de burla marcada.)

ELOI Oh! Molt bé; pel meu recreo,
des d'ara, hermosa Emilieta,
seràs per' mi una Julieta,
i jo per tu, aquell Romeo.
I en les nits d'hivern ditxoses,
i en els ratos «vespertinos»,
jo't diré troços «divinos»
d'«El Cantor de las hermosas.»

EMILIA Jo n'hi diré.

ELOI De debò?

EMILIA Si en sé més d'una dotzena!

ELOI *(ap)*. Diga-li tonta a la nena!

Quasi és tan savia com jo.

EMILIA «Si te di mi pecho amante,
mi amor y cuanto tenía,
¿por qué tamaña falsía...,
por qué tamaño baldón?

ELOI Eres peor que las fieras

(Seguint l'estrofa)

que están en la selva umbría!

¡Eres peor que una arpía!

¡Ay! ¡No tienes corazón!»

EMILIA Estimi'm perquè així acabi
el sufrir, venint la calma.

ELOI Mi pecho, mi amor, mi alma!...

EMILIA (ap.) Que és tonto!
 ELOI (ap.) Que'n sóc de savi!
 (La taula ja està completament pa-
 rada.)

ESCENA XVIII

DITS, SENYOR ESTEVE I QUIMET

ESTEVE Que encara no han dut el gall?
 QUIMET No, senyor.
 EMILIA No l'hem pas vist.
 ESTEVE Quimet, corrents vés al forn
 i que'l portin tot seguit.
 QUIMET La taula ja està parada.
 ESTEVE Doncs, que'l gall no sigui aquí,
 cuidado que ningú mengi.
 Vés, que'l portin.
 QUIMET Molt bé diu.
 (Se'n và pel foro.)
 ELOI Senyô Esteve, una noticia.
 ESTEVE Digui.
 ELOI Vinguen aquests cinc.
 EMILIA (ap.) Veiam còm s'ho pren el pare.
 ELOI Sóc felís! (Estrenent-li la mà.)
 ESTEVE Per quin motiu?
 ELOI Serà el meu papà polític.
 ESTEVE Polític, jo? Qui li ha dit?

- ELOI Vull dir que serà el meu sogre.
 ESTEVE Un altre gendre? És bonic.
 (ap.) Vaja, deu ser la consigna.
 EMILIA (ap.) El plan marxa.
 ELOI Sóc felís!
 ESTEVE Però, ja sab lo que's pesca?
 ELOI Si sé que és casar-se? Sí.
 «¿Sabes tú lo que es casarse?
 Unirse dos corazones
 y por colmo de ilusiones
 mutuamente acariciarse.»
 ESTEVE Bueno, doncs, si ho diu de serio,
 sabrà que jo no hi convinc.
 ELOI «Y ¿por qué?»

ESCENA XIX

DITS i SENYORA PEPA; ROSETA, quan s'indica

- ESTEVE Perquè l'Emilia...
 PEPA (sortint). Què?
 ESTEVE Té un altre compromís.
 PEPA No'n té més que amb don Eloi.
 ESTEVE No n'hi té cap.
 PEPA Que no, dius?
 ELOI «Orden, orden.»
 ESTEVE No m'amoïni.
 Home, torni-se'n al llit.

- PEPA No ha d'entornar-se-n'hi, que ara l'Emilia li ha dat el sí.
- ELOI «Sí, señor.»
- ESTEVE És vritat, noia?
- EMILIA Sí, senyor. (*Ap. a Esteve.*) Però li he dit per burlar-me; home, segueixi la beta: riurem un xic.
- PEPA Vaja: no'n faltava d'altre!
- ELOI «¡Calabacitas a mí!»
- ESTEVE Es dir que vols a en Quimet?
(*Baix a Emilia.*)
- EMILIA Per en Quimet mon cor viu!
(*Baix a Esteve amb exagerada passió.*)
- ESTEVE Bé, home, bé; me'n alegro.
Quin gendre més aixerit!
(*Amb burla a Eloi.*)
- ELOI Quina alegría! (*Ap.*) Que és burro!
Com vostè jo sóc felís.
(*Surt Roseta amb una sopera de la que surt molt fum; la posa al mig de la taula i se'n torna.*)
- ROSETA Els macarrons.
- PEPA Doncs a taula.
- EMILIA (*ap.*) Embolic sobre embolic, i quan ben embullat siga, un cop de sabre pel mig.
- ELOI «Me agrada ver un cielo con negros nubarrones y oir los aquilones»
va dî un autor dels bons,

i jo dic que «me agrada
el ver una sopera
que ostenta, placentera,
regruesos» macarrons.

Ja, ja!

TOTS

PEPA

Segui al costat séu.

*(Oferint-li una cadira a don Eloi i
colocant-lo al costat d'Emilia. Tots
s'assenten a taula. Don Eloi es
posa el tovalló.)*

(ap.) Ja he lograt el meu desig.

ESTEVE

Per completar l'alegría,
falta el gall.

ELOI

Ja deù sé aquí.

(Veient que s'obre la porta del foro.)

ESCENA XX

DIÏS i QUIMET

QUIMET

Diu que fa un quart que l'han dut.

TOTS

Què?

QUIMET

El gall.

ESTEVE

Que t'han d'haver dit!

QUIMET

Sí, senyô: en aquesta casa,
número deu, tercer pis.

(Se sent gatzara a dintre.)

dos cegos, tocant el «Noi de la Mare», que'ls priven el pas.)

TOTS

Oh!

PEPA

Ja estem bé per musiques!

ESTEVE

Quin Nadal més divertit!

PEPA

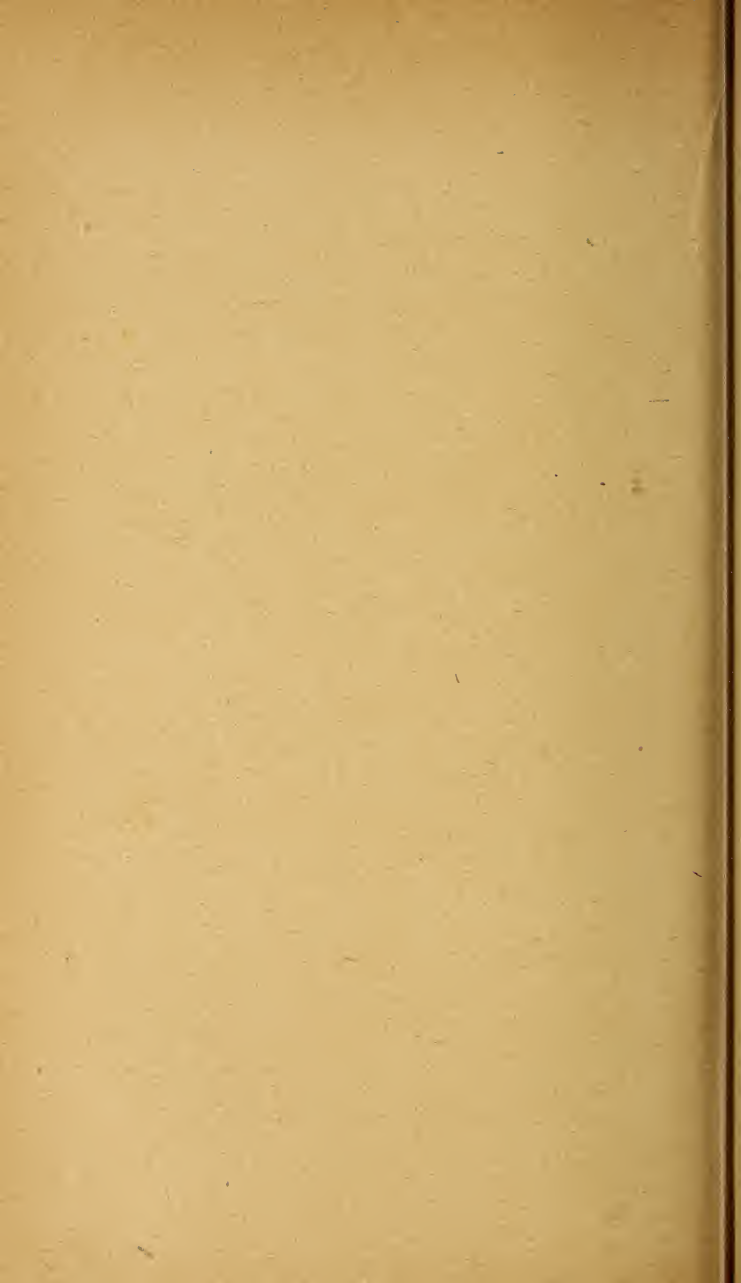
Més grans desditxes, ont són?

ELOI

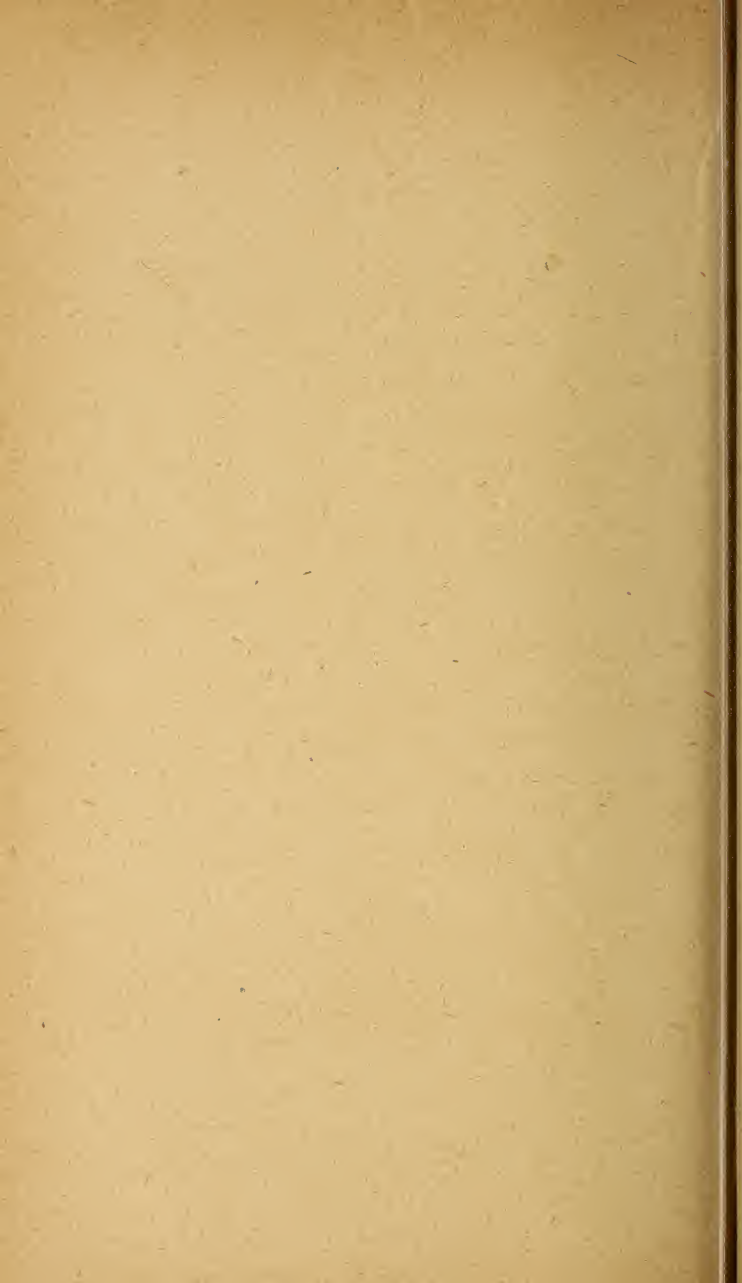
«Las ilusiones perdidas,
son hojas, ¡ay!, desprendidas
del árbol del corazón.»

(Els cegos segueixen tocant el «Noi de la Mare»; la porta és oberta. Emilia sèu a la taula, indiferent a tot lo que passa. Esteve sèu, abatut, en un cantó d'escena. Pepa en l'altre cantó, lo mateix. Quimet i Roseta, en un cantó del foro, contemplen el quadre, rient. Don Eloi, al mig de l'escena, guardant la mateixa posició dramàtica amb que ha dit els últims versos.)

TELÓ RÀPID

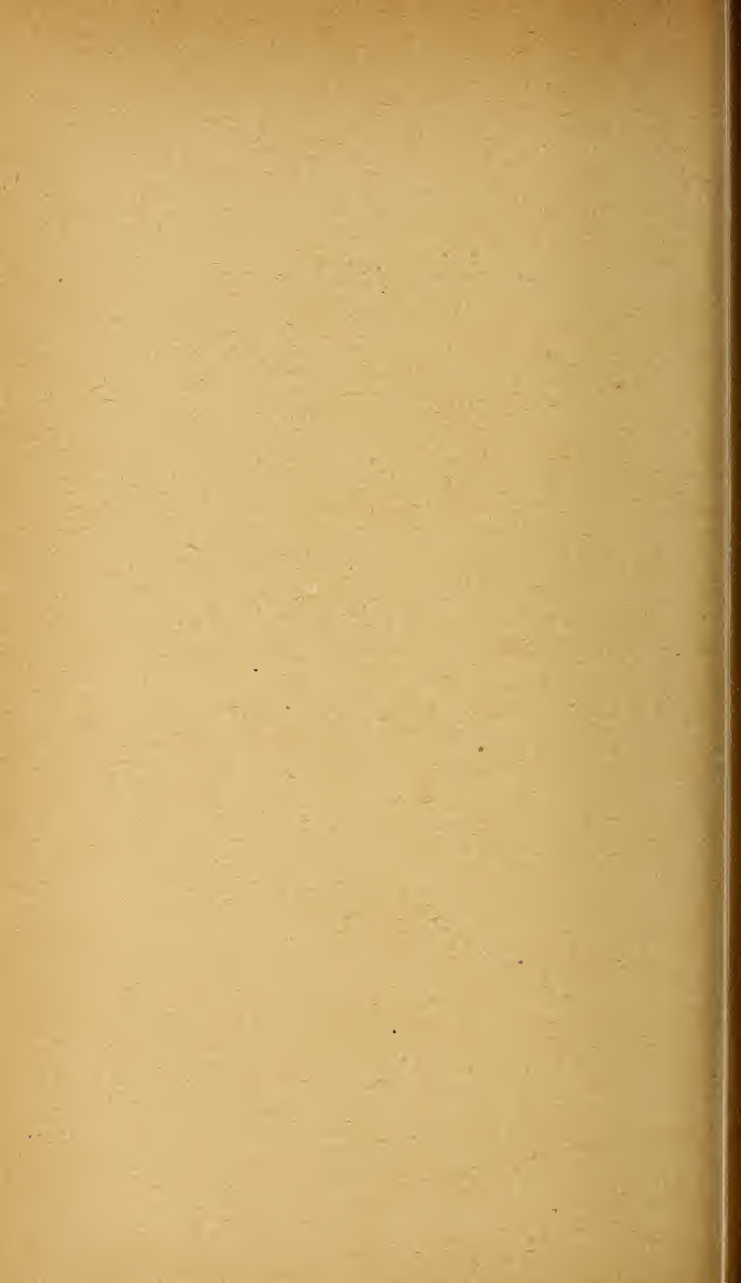

ACTE SEGÓN

DECORACIÓ

L'escena representa una sala de la mateixa casa. Al foro hi ha una porta, per ont passen els que vénen directament del carrer. En un dels recons del foro, una porta adornada tota de suros i gresols encesos, que condueix a la peça ont hi ha el pessebre. Dalt de la mateixa un vistós rètol que diu en castellà: «Pessebre». Pels costats poden haver-hi diferents portes laterals, essent precís solament que n'hi hagi una. A l'altre costat de la porta del pessebre una calaixera amb un Jesuset sota doser, dos florers amb petxines dintre i globu, i quatre candelers amb ciris encesos, a més d'un llum de xinxeta. Cadires ordinaries, etc., etc. A l'esquerra, una taula arrimada a la paret, tapada amb cobrellit, i una ampolla de vi amb vasos.

- AMBRÒS I és clar.
- MOLTS Vaja.
- IGNASI Doncs, atenció: jo sé un arbre,
tant alt com una canal,
que fa un fruit com un bescuit
i es comença...
- AMBRÒS Vaja, acabia.
- IGNASI Per una p.
- AMBRÒS Pantalons.
- CONV. 1.er Pasticeria.
- ESTEVE Patates.
- ROSETA Passarells.
- EMILIA Pintes.
- CONV. 2.^{ón} Pastetes.
- CONV. 3.er Parres.
- CONV. 4.^{rt} Pessetes.
- PEPA Pollastres.
- ELOI «Ple... ple... ple... nipotenciaris.»
- IGNASI Què vol dir?
- ROSETA Quins termes gasta!
- PEPA Sí, senyor, comença amb p.
- EMILIA (*a Roseta*). I l'Eduardo no ve encara?
- ROSETA No tingui por: ja vindrà.
- IGNASI Seguim.
- ELOI (*ap.*) Quina gent més ase!
- IGNASI Un arbre alt com la canal,
que fa un fruit com un bescuit,
que's comença amb c.
- AMBRÒS Camàndules.
- CONV. 1.er Canons.
- ESTEVE Curenyes.

- ROSETA Culleres.
- EMILIA Carrers.
- CONV. 2.^{ón} Casulles.
- CONV. 3.er Casaques.
- CONV. 4.^{rt} Costelles.
- PEPA Cantis. (*A Eloi.*) Au, digui.
- ELOI (*ap.*) Ai, m'he distret. (*Alt.*) Salamanca.
- TOTS Penyora! Penyora!
- ELOI Bueno.
- UNS Pagui.
- ALTRES Pagui.
- ELOI Aqueixa capsa.
 (*Dóna una capsa de mistos, que se la fan passar de mà en mà, fins arribar al senyor Ignasi.*)
 (*ap.*) Però jo'ls faré distreure.
 (*Enraonament entre'ls que juguen.*)
 Proposo una altra jogada.
- IGNASI Un jòc?
- ELOI Més bonic que aquest.
- AMBRÒS També de prendes?
- ELOI I vaia!
- PEPA Que l'expliqui.
- TOTS Que l'expliqui.
- ELOI Vaig a fer-ho. Poseu's amples.
 (*S'ha aixecat.*)
 Primer, poso una cadira
 an aquí, i es queda en vaga.
 (*La posa entre'ls Convidats 3.er i 4.^{rt}*)
 Atención, i que's recordin
 dels noms que vaig a dâ'ls ara.

- (a *Ambròs.*) Vostè és el sereno.
- AMBRÒS Bé.
- Jo que ja tinc veu de xantre.
- ELOI (a *Esteve.*) Vostè el xuixo.
(a *Convidat 4.^{rt}*) Vostè el pito.
(a *Ignasi.*) Vostè el lladre.
- IGNASI Jo sóc lladre?
- ELOI Home, pel jòc té de fer-se.
(*Moviment d'impaciència en tots.*)
- IGNASI Sent així...
- ELOI (a *Convidat 2.^{ón}*) Vostè és l'arcalde.
- CONV. 2.^{ón} Jo dec agafâ'ls a tots.
- VEUS Fòra bromes.
- ELOI Calma, calma.
(a *Conv. 3.er*) Vostè és el municipal.
(a *Roseta.*) Vostè el capot.
- ROSETA Digui capa.
- ELOI (a *Conv. 1.er*) Vostè el cinturón.
- CONV. 1.er Molt bé.
- ELOI (a *Emilia.*) Vostè el fanal.
- EMILIA Què diu, ara?
- ELOI Sí, senyora: sus ojitos
són fanals que «enlluernan l'alma.»
- EMILIA (ap.) Que és ximple!
- ELOI (a *Pepa.*) Vostè és pistola.
- PEPA Que haig de tirar?
- ELOI No.
- PEPA (ap.) Que és plaga!
- ELOI Tinguin presents aquests noms,
i per ells, cada vegada
que un de vostès anomeni,

s'alça al punt i và a sentar-se
a la primera cadira
que vegi desembraçada.
El que's distregui, penyora!
Està entès?

TOTS

Sí, sí.

ELOI

Doncs, alça!

AMBRÒS

Que riurem!

PEPA

(ap.) Tot se li acut.

(*Tots tornen a seure còm estaven.
Don Eloi va dient, com qui explica
un conte, lo que segueix, i cada
hu que se sent anomenat, fa el jòc
que's desprèn de lo que s'ha dit.
Al final, gran confusió, fins que
surt Quimet del quarto del pesse-
bre. Murmull de tots, mentres s'a-
comoden en son lloc.*)

ELOI

Silencio. Oído a la caja.
Una nit que queien gotes,
un *sereno* es passejava,
portant el *xuixo* a la mà.
Duia al coll, amb una baga,
un *pito*, i al *cinturón*
la *pistola* carregada;
un *fanal* a la mà esquerra
i un *capot* a les espatlles.
El *sereno* deia «¡la una!»
i un *lladre* surt d'una escala.
L'*arcalde* tranquil dormía,
i aprop de la cantonada

hi havia un *municipal*
fent-ne petâ una bacaina.
El *fanal* brilla que brilla;
el *sereno* veu al *lladre*,
el *capot* es desabriga
i toca el *pito* d'alarma;
deixa el *xuixo*, i el *fanal*
encara al *lladre*; l'*arcalde*
desperta al *municipal*;
la *pistola* ja separa
del *cinturón* el *sereno*,
i el *pito* toca; l'*arcalde*
crida «¡alto!»; el *municipal*,
del *cinturón* treu un arma;
i el *xuixo* i *capot* per terra;
com el *fanal*, cau el *lladre*;
i entre el *xuixo* i entre el *pito*
i el *capot*, l'*arcalde* s'arma;
i *municipal*, *sereno*,
xuixo, *pito*, altra vegada;
el *lladre* al *municipal*
insulta; «foc!» diu l'*arcalde*;
toca el *pito*, i amb el *xuixo*
el *sereno* mata al *lladre*. (Confusió.)

ESCENA II

DITS I QUIMET

(S'aixequen cridant penyora! penyora! a un que figura que s'ha torbat. Surt Quimet del pessebre. Roseta i Quimet van enretirant les cadires.)

- QUIMET Senyô Esteve : donya Pona
s'ha queixat; està malalta
i té el llit aquí dessota.
- PEPA Tant que rèiem.
- ELOI Si jugàvem!
- ESTEVE Vinguin, vinguin al pessebre
a cantâ «el Noi de la mare»,
«el Rabadà», «els Pastorcillos»,
«el Niñito» i «la Cigala».
- ELOI En fin, si a baix hi ha malalts...
- ESTEVE Vinguin allí a fer gatzara,
i després farem pa i beure
i després potser sardana.
- AMBRÒS Anem.
- MOLTS Anem.
- PEPA *(a don Eloi).* Veu, quin home?
Què'l diverteix? Això enfada!
- ELOI Es un gato de los frailes.
- PEPA I jo tinc d'ésser la gata!
(Els convidats van entrant al pesse-

*bre i Esteve va fent-los compliments.
Eloi i Pepa també hi han entrat.)*

- ESTEVE Passin, passin. (*A Em.*) No, tu queda't.
- EMILIA Quedem-nos. (*Ap.*) L'Eduardo tarda.
- ESTEVE Roseta, tu al menjador
vés arreglant les safates
i després porta les neules.
- ROSETA Molt bé diu. (*Ap.*) Ai, quina casa!
Si no fos per en Quimet... (*Se'n va.*)
- EMILIA Ja comprenc.
- ESTEVE Quimet.
- QUIMET Què mana?
- ESTEVE Mira, aquí tens vi de postres.
Si no goses declarar-te,
vés bebent; valor i fòra!
Declara't; mai millor que ara.
- QUIMET (*ap.*) Mes jo sé que amb don Eloi...
- ESTEVE Li ha dit que sí per burlar-se'n :
ella m'ha dit que t'estima.
- EMILIA (*ap.*) Si per cas, seguim la trama.
- ESTEVE Jo me'n vaig, i des d'allí
escolto si t'hi declares.
- QUIMET (*ap.*) Nada, donces; vaig a fer-ho.
No m'espanta la carbaça.
- ESTEVE (*ap. a Emilia*). Anima'l; és un bon noi,
i no gosa declarar-se.
- EMILIA Bé. (*Ap.*) Tampoc et queixaràs.
*(En aquest moment entren pel foro
un senyor petit i gros, de molta
coloraina, de bracet amb una se-
nyora molt alta i prima.)*

ESTEVE Senyor Ràfols! D'ont surt, ara?
 Caramba! Vostè s'engreixa...
 I la Quiteria. Caramba!
 Vinguin a veure el pessebre.
 Passi, home, passi. (*Ap.*) Que és plaga!
 (*Els acompanya amb molts compli-
 ments. Queden Emilia i Quimet
 sols, un a cada cantó d'escena.*)

ESCENA - III

EMILIA i QUIMET

EMILIA (*ap.*) Endavant, seguim la beta
 i així tot podré lograr-ho.

QUIMET (*ap.*) Dèu ser bon vi. Puc provar-ho.
 (*Se'n posa en un vas i beu.*)
 Caratsus! Vi de pesseta.
 Bah! M'hi llenço; sí, sí, sí.
 I en el cas de que «sí» em diga,
 sóc amo de la botiga.
 Un altre glopet de vi.
 (*Torna a beure.*)

EMILIA (*ap.*) Me sembla que'm distreuré.

QUIMET Bon xarel·lo; i no m'ofusca.

EMILIA Que no'm convides?

QUIMET (*ap.*) Ja'm busca.

 Sí... no... sí... jo li diré...

- És un vi més bo!..., (*Ap.*) valor!, (*Beu.*)
que vull donar-li, Emilieta.
- EMILIA Més bo que aquest de pesseta?
- QUIMET Sí, és el vi del meu amor.
- EMILIA (*ap.*) Endavant, que ja va bé.
- QUIMET No ha reparat, m'ho coneixo,
que estic trist, que m'amagreixo
i no ménjo quasi res?
Que faig la cara de vella,
que'l pantalón em ve gran
i sempre estic escurçant
el tirant de la civella?
- EMILIA Bé, què vols dir?
- QUIMET Li diré.
Vol dî això que si m'aprimo...
és que... que... (*Beu.*)
- EMILIA Què?
- QUIMET Que l'estimo
i que'm moro per vostè.
- EMILIA Què dius, ara?
- QUIMET Lo que sent.
De content, si fem la boda,
ja'm sembla que'l cap me roda
igual que un molí de vent.
- EMILIA Home, aqueixes expressions...
- QUIMET El meu cor và amb gran desfici,
com la roda que en l'ofici
fem rodar per' fer cordons.
I això m'exalta, m'inquieta,
i això per sempre s'acaba
si m'estima... (*Ràpid.*) Ai, em pensava

que'm sentia la Roseta!
 EMILIA I què hi fa? Beu un xic més.
(Emilia li posa més vi i Quimet se'l beu, continuant exaltat completament fins al final de l'escena.)

QUIMET I és clar, si és cosa resolta,
 tant m'estimo si m'escolta
 com si no; ja no'm fa res;
 vull ser d'una altra familia;
 fins em sab greu que'm coneixi.
 Si no li agrada, que ho deixi!
(Cridant.) Vull l'Emilia, vull l'Emilia!
 Ella l'amor per mi sent,
 i jo del séu duc la marca. *(Beu.)*
 M'estimes?

EMILIA Fins a Vallcarca!

QUIMET Bien, salao. Retebién.
(Fa un giravol.)

ESCENA IV

DITS i SENYOR ESTEVE

ESTEVE Quimet, Quimet, en fas massa!
 QUIMET És que hi estic engrescat.
 EMILIA *(ap.)* I encara no ve l'Eduardo?
 ESTEVE I tu'l vols, eh?
 EMILIA Pot pensar.

- ESTEVE És que no ho diguis de broma!
 QUIMET Quan ens casarem? Demà?
 ESTEVE Oh! No vagis tant depressa.
 EMILIA Si corres massa, cauràs.
(Rialles dins.)
 ESTEVE Vénen tots, visca la diada!
 (a Emilia). Dissimulem.
 CONVIDATS Ja, ja, ja!

ESCENA V

DITS, DON ELOI, SENYORA PEPA, SENYOR IGNASI,
 AMBRÒS, DON RUFO i CONVIDATS

- AMBRÒS Vaia un senyor més de broma!
 PEPA I que és savi!
 CONV. 1.er Que enllustrat!
 ESTEVE Bé. Què'ls hi sembla el pessebre?
 AMBRÒS Bo.
 IGNASI Bonic.
 ELOI Piramidal.
 «Los bueyes, las ovejas, las cabritas,
 ay, ay, qué bellas son. Ay qué bonitas.»
 ESTEVE Doncs aquest pessebre que ara
 tots vostès han admirat
 és fet meu i den Quimet.
 CONVIDATS Celebro.
 ESTEVE Visquin molts anys.

PEPA (ap.) Alaba't, ruc. (A Eloi.) Ai, quin home!

ELOI Paciencia.

QUIMET (ap.) M'ha sofocat.

AMBRÒS Quines muntanyes!

IGNASI Quins arbres!

CONV. 1.er Quins torrents!

CONV. 2.^{ón} I quins canyars!

ESTEVE I aquell lluny que's perd de vista?

QUIMET Oh, bé; és que allí hi ha un mirall.

ESTEVE Pst... Que has dit? (*Li tapa la boca.*)

QUIMET Que no és així?

ESTEVE No se'l creguin; és un gat.

CONVIDATS Cah!

PEPA Quin home!

ELOI Calma, calma.

PEPA Que no tens de presentar
els senyors a don Eloi?

ESTEVE Ai, tens raó; me n'he oblidat.

(*Pren per la mà a don Eloi.*)

Els presento a don Eloi

Santana i Saragatal.

Viu carrer de la Petxina,
número trenta, en un baix.

Propietari de deu cases.

I, com ja hauràn reparat,
té tots els llibres d'Europa
en el palmell de la mà.

TOTS Celebro.

ELOI Molt servidor.

ESTEVE Ara veurà els convidats.

(*Treu a Ignasi per la mà.*)

- El senyô es diu don Ignasi
Vilaseca i Vilasau.
Viu en la mateixa escala,
primera porta, pis quart.
No té renda ni té ofici,
però viu molt arreglat.
Se la busca amb confraries.
Viu tot sol. No's vol casar;
però té una rellogada
que li fa les feines.
- ELOI Ah...
- Celebro. *(Encaixa.)*
- IGNASI Mani i disposi.
- ESTEVE Ambròs Moixons i Masacs.
(Treu a Ambròs.)
- És un gran famós artista
a dintre de lo séu ram;
el séu nom es farà cèlebre,
perquè és un bon...
- AMBRÒS *(interrompent).* Ja veurà...
Jo sóc mestre d'obra prima. *(Saluda.)*
- ESTEVE És el sabater de baix.
- ELOI Home, m'alegro.
- AMBRÒS Igualment.
*(Treu aquell senyor gros i petit que
ha entrat.)*
- ESTEVE Don Rufo Ràfols i Rac.
És advocat, i sens dubte,
si ell defensés criminals,
els treuria del patíbul.
Fins seria diputat.

Què diputat? Fins ministre!
 I pels séus pensaments grans,
 li deuría tota Espanya
 riquesa i felicitat.
 Que'n faría de discursos!
 Que'n diría de vritats!
 Si no que és mut de naixença,
 i és clar, no pot enraonar.

ELOI Disposi. *(Encaixa.)*

PEPA Però't descuides
 de dî als senyors convidats
 que don Eloi és promès
 de l'Emilia.

ELOI Bé; això rai.

ESTEVE Els diré que és en Quimet
 qui amb la noia es casarà.

EMILIA *(ap.)* Que no siga aquí l'Eduardo!

ELOI Còm? Què diu?

PEPA Si ho tens al cap,
 posa-t'ho als peus; don-Eloi...

EMILIA Mare... No sab...

*(Indicant a Pepa que Quimet està
 alegre i que ho ha fet per broma.)*

PEPA És vritat.

EMILIA Pare...

ESTEVE Sí, tens raó, noia.

QUIMET Jo soc el nuvi i «tres más»!

ESCENA VI

DITS i ROSETA, amb la paperina

- ROSETA Les neules.
- CONVIDATS Ajà.
- ELOI (*ap. a Pepa*). Què deien?
- PEPA Re; una broma que hem tramat.
(*Des de que ha entrat Roseta, els convidats se li han acostat, i algú s'atreveix a estirar alguna neula.*)
- ROSETA Que'm maseguen.
- ESTEVE Do'm les neules.
Tot amb ordre.
- EMILIA (*a Roseta*). Vigilar.
- ROSETA Descuidi. (*Se'n và.*)
- ESTEVE Tingui, vostè.
(*Va donant una neula a cada convidat.*)
- AMBRÒS Gracies.
- IGNASI D'avui a molts anys.
- ESTEVE Vostè... vostè... vostè...
(*Va donant neules.*)
- UN CONV. Gracies.
- IGNASI Vaja, una neula per cap.
- PEPA (*a Eloi*). Vostè ha de salvar la casa.
(*Un cop la paperina buida, Esteve se la posa al cap, a estil de mitra.*)

ESTEVE Sóc bisbe.

TOTS Ja, ja, ja, ja!

ESTEVE Ara, cap al menjador,
i allí trobarem vi blanc...

CONVIDATS Bravo!

ESTEVE Comencin a anar-hi.

PEPA No ve, don Eloi?

ELOI I és clar.

«Los vinos, las botellas,
en torno de las bellas,
beodos apurar.»

CONVIDATS Bien.

PEPA Anem. (*Ap.*) Que n'és de savi!

VEUS Anem.

EMILIA (*ap.*) Veiam si vindrà!

ESTEVE Oh! Vostès han entrat ara...

(*A uns que havien entrat.*)

No han vist el pessebre; és clar.

Vés, tu, Quimet, acompanya'ls.

QUIMET (*ap.*) Ara ja m'he declarat.

(*Els convidats tots han anat a dintre.*

Els uns al menjador; els altres al pessebre. Els personatges, menys Quimet, al menjador. El senyor Esteve queda sol.)

ESCENA VII

SENYOR ESTEVE; després, EDUARD

ESTEVE Que és bonic ser pessebrista!
Déu m'ho conservi molts anys.
(S'assenta.)
No més me sab greu morir-me
perquè un cop siga enterrat
ja no podré fer pessebre,
que pel demés... Ara hi caic!
Estic sol..., sí...; puc encendre
el «puro» que vaig comprar
ahir vespre; jo sols fumo
en les grans solemnitats.
Que és rosset i que és simpàtic!
I per què — vostès diràn —
no l'encén davant dels altres?
Jo'ls diré: vull evitar
que'm diguin, com s'acostuma:
Que và sol? Ont té el company?
I això desseguida puja.
No'm convé... Ja està escapçat.
Vostès no han vist el pessebre?
Oh! Jo'ls dic que és cosa gran!
Dimontri de mistos... Ara.
(Encenent-ne un.)
Hi ha un riu d'aigua natural

que và a parar dintre un coci
que hi ha dessota... Mal llamp!

(El cigarro no crema.)

A més d'allò de la cova,
hi tinc una gran ciutat;
però, això sí, il·luminada
per gresols: no hi 'vía gas
allavores, ni petroli...
ni cigarrots de l'estanc. *(Cremat.)*
(Eduard entra pel foro.)

EDUARD *(ap.)* Per fortuna, m'ha enterat,
la minyona, del que passa...

ESTEVE No sé si és que no tinc traça
o que'l cigarro és glaçat.

EDUARD *(ap.)* Ola! Veiam còm s'explica
el sogre: està amb tota flema...

ESTEVE A l'últim sembla que crema.

EDUARD *(ap.)* Veiam si refuig la pica.
*(Pren una cadira, avança i s'as-
senta molt prop del senyor Esteve,
que no ho adverteix i s'aixeca per
anar-se'n, lo qual li priva Eduard.)*

Dispensi: dugues paraules.

ESTEVE Vostè?

EDUARD Si no se'n 'nirà. *(Deturant-lo.)*

Segui aquí. M'ha d'escoltâ.

Serà jòc de poques taules.

ESTEVE *(cridant)*. Pepa.

EDUARD Què fa? Què l'apura?

ESTEVE Com la dòna tot ho arregla...

EDUARD És que vull tocar la tecla

- del pare de la criatura.
- ESTEVE Com jo aviat m'encaparro...
- EDUARD Ho veurà ben clarament.
- ESTEVE Digui, doncs.
- EDUARD Primerament...
Vol fê el favor d'un cigarro?
- ESTEVE En això no'l puc servî.
És fill de viuda.
- EDUARD Llavors...
(*Treu una petaca i en treu un.*)
- ESTEVE Ah! Ja'n té.
- EDUARD Sí; a totes hores
sé guardar-me'n un per' mi.
(*Desa la petaca.*)
- Anem al cas.
- ESTEVE (*ap.*) Ai, quin home!
- EDUARD Jo'l tenia en un concepte,
a vostè, d'un bon subjecte
bastant ximple...
(*Moviment d'Esteve.*)
Sí..., de broma.
- Però amb tot i creure'l maua,
no podia mai pensar
que fos home per' faltar
amb descaro a la paraula.
- ESTEVE Jo fal... (*Estranyat.*)
- EDUARD Si, còm vam quedar?
- ESTEVE Quan?
- EDUARD Ahir, que Nadal era.
Vam quedar...
- ESTEVE De cap manera!

- EDUARD Si no'm va deixar parlar!
Si no va dir-ho ben alt,
bé's podia prou comprendre;
vaig encaixar com a gendre
i em van parlar com a tal;
i quan vinc avui aquí
amb el dret de la franquesa,
sé que sa filla és promesa
amb tothom, menos amb mi.
(Amb entonació.)
- A un subjecte del meu port
no'l burla cap gata-maula.
L' home que dóna paraula,
la compleix. Faci el favor.
*(Prenent-li el puro de les mans, que'l
senyor Esteve ha deixat apagar,
encantat amb lo que diu Eduard.)*
- Si l'ha deixat apagar!
- ESTEVE Deixi.
- EDUARD Encendré una cerilla.
Si és la cosa més senzilla.
(Encén amb desinvoltura el cigarro.)
- ESTEVE *(Ap.)* Aquest sí que sab fumar!
- EDUARD Bueno: què determinem?
Al fi, amb qui es casa l'Emilia?
- ESTEVE Amb un que ja amb la familia
viu fa temps.
- EDUARD Això ho veurem.
- ESTEVE A la noia, jo la mano.
- EDUARD Jo sóc qui mano en això.
- ESTEVE I qui és vostè?

- EDUARD Qui sóc jo?
I qui és vostè, jo demano?
- ESTEVE Jo qui sóc? Un fils i betes
que té botiga a dos passos
i amb seda, argensos i llaços
ha guanyat moltes pessetes.
- EDUARD Doncs jo en la teneduría
de llibres, sóc dels primers.
Sóc dependent de comerç.
- ESTEVE (*ap.*) Bah! Miseria i companyia.
- EDUARD Còm?
- ESTEVE De fondos, còm està?
- EDUARD No tinc fondos.
- ESTEVE Bé: el séu pare.
- EDUARD No'n tinc jo: no més tinc mare.
- ESTEVE No té pare?
- EDUARD Jo sóc clà.
Viu o mort, no se'n sab rê:
va deixar la mare sola.
Es veu que era un xic tabola...
- ESTEVE Bé, sí... Vamos... Com vostè.
- EDUARD Jo an ell no l'he conegut;
em dic Eduardo Santana
i tinc mare i tinc germana.
Ara que està convençut
de qui sóc jo, digui'm prompte:
em puc comptar com promès?
- ESTEVE No, senyor.
- EDUARD I això, còm és?
- ESTEVE Perquè no li trobo el compte.
Còm vol que la casi, jo, ara,

- amb un jove tant... de broma...,
i sobre tot amb un home
que... no sab si ha tingut pare?
- EDUARD Se'n tindrà de consolar
com jo amb vostè, si això es logra:
també carrego amb un sogre
que... que... que... ni sab fumar!
- ESTEVE Surti de casa a l'instant. (*Cremat.*)
- EDUARD Me'n vaig; però seré el gendre.
- ESTEVE Li dic que no.
- EDUARD Li haig de pendre.
- ESTEVE Faci-ho, que l'agafaràn.
- EDUARD Lluny, no'm podran agafar.
- ESTEVE Què diu, home?
- EDUARD Lo que sent.
- ESTEVE La tancaré en un convent.
- EDUARD Jo me'n faré sagristà.
- ESTEVE Mes no la podrà obtení.
- EDUARD Prou.
- ESTEVE Cah!
- EDUARD Goç.
- ESTEVE No serà seva.
- EDUARD Veurem.
- ESTEVE Veiam.
- EDUARD Serà meva.
- ESTEVE Dic que no.
- EDUARD Jo dic que sí.
- ESTEVE Vaia un quënto!
- EDUARD (*amb burla*). Vol contá'l?
- ESTEVE (*imperiós*). No torni a moure la llebra.
- EDUARD (*amb despreci*). Figureta de pessebre.

- ESTEVE Cridaré un municipal!
 EDUARD No'l sentirà: fan el sord.
 ESTEVE Comerciant de pells d'anguila.
 EDUARD Com vostè de beta i fila!
 *(Esteve va a contestar, i tot plegat,
 com dient: «Deixem-ho córrer», diu:)*
 ESTEVE Déu-me-lo-guard.
 EDUARD Servidor.
 *(Se'n van. Esteve cap al menjador
 i Eduard pel foro. Quan són a la
 porta, Esteve es repensa i diu:)*
 ESTEVE Ah, escolti.
 EDUARD *(ap.)* Què deù volê? *(Baixa.)*
 ESTEVE Quedem que no. Veliaquí.
 EDUARD Ah, escolti. Quedem que sí.
 *(Se'n van. Quan són a la porta, es
 miren, tornen a baixar, i Esteve,
 no sabent què dir més, diu:)*
 ESTEVE Estigui bo.
 EDUARD Passi-ho bé.
 *(Se'n van: Esteve cap al menjador,
 i Eduard topa amb Roseta.)*

ESCENA VIII

EDUARD i ROSETA

- ROSETA I doncs, còm està l'Espanya?
 EDUARD Noia, de mal en pitjor.

- ROSETA Aquest que vol el séu pare,
no'l temi, és el meu xicot,
i no li dongui cuidado.
Don Eloi, li ha de fer por.
- EDUARD És tremendo? Aquests m'agraden.
Avui ho arreglem d'un cop,
si m'ajudes.
- ROSETA Què haig de fer?
- EDUARD Convé que aquest don Eloi
parli amb tu fins que's propassi;
si convé, li busques jòcs.
Jo l'atrapo, i si després
ell replica, jo responc...
- ROSETA Ja ho entenc: etcetra, etcetra.
Això sí que costa poc,
perquè sempre'm busca bromes
i és llarc de dits, però molt.
- EDUARD Bé, això és com la «floxera»,
que va prenent proporcions.
(Li toca la cara.)
- ROSETA Fugi. Ja ve.
- EDUARD Jo m'amago.
(Es fica al pessebre.)
- ROSETA Doncs comencem la funció.
(Surt Don Eloi del menjador, esbufegant, i s'assenta.)

ESCENA XI

EDUARD I DON ELOI

ELOI (ap.) Ja m'han vist.

EDUARD Magnífic! Bravo! Preciós!

ELOI Ah! Que parla del pessebre?

EDUARD Parlo de vostè.

ELOI Xitón...

EDUARD Vostè no guarda el decoro
que's dèu en la reunió.
Vostè és un «me gustan todas».
Atrevit! Calaverón!

ELOI Veurà: no trobo a tals frases
més bona contestació
que dir-li, pues no'm rebaixo
a sostenir-li qüestions,
«Non es de sesudos homes
ni de infanzones de pro
facer denuesto a un fidalgo
que es tenuto... más que vos.»

(Se'n và.)

ESCENA XII

EDUARD

Endavant: la cosa marxa.
Ja l'he sorprès; mes si vol
el séu pare... Si m'estima,
com jo a ella, rê'm fa por.

ESCENA XIII

DIT I EMILIA

EMILIA Eduardo!
EDUARD Oh! Emilia!
EMILIA Estava ja inquieta
pensant no vindria.
EDUARD Oh! Tu no'm coneixes.
Dispensa'm que't parli
amb tanta franquesa.
Venir jo devia:
ho vareig prometre,
i un deute, jo'l saldo...,
si no és de pessetes.

- EMILIA És que han passat coses
d'ahir que't vaig veure...
Dispensa'm que't diga...
- EDUARD Sí, dòna: tuteja'm.
- EMILIA Doncs sàpigues...
- EDUARD Algo
m'ha dit la Roseta.
Has dat el sí a un home.
- EMILIA La cosa és més crespa:
dos «sís» he dat.
- EDUARD Vamos.
Ja't dic que progresses.
Dos «sís»! Fés-te tiple
i canta *La Hebrea*.
Perxò no t'espantis.
- EMILIA Complint lo que ordenen
el pare i la mare,
he fet lo que'm deien,
que així, devegades,
les coses s'arreglen.
- EDUARD Això tot s'acaba
aquest mateix vespre.
- EMILIA I si no ho logressis?
- EDUARD Llavors... Estremeix-te!
Sortint, vaig a un kiosko,
trec dugues monedes
i compro dos capces
de mistos ben plenes.
Jo vinc, te'n dono una,
i al fer jo la senya,
cloc, cloc, cada capsa

se'n và a la ventresca
com si ens empassessim
dos talls de vedella.

EMILIA

I així demà el públic

(Seguint la broma.)

llegeix en *La Imprenta*:

«Ayer dos amantes
se dieron la muerte.»

Tu sempre bromista.

EDUARD

Si tinc la certesa
que havem de casar-nos...

EMILIA

Tu calmes ma pena.

(Lo que segueix molt dramàtic.)

EDUARD

És dir que m'estimes?

EMILIA

Que no m'ho coneixes?

EDUARD

És dir que m'adores?

EMILIA

No sents la rateta?

EDUARD

Si aimar ens privessin?...

EMILIA

Fugim a la Meca!

EDUARD

Emilia de l'ànima!

EMILIA

Eduardo!

EDUARD

Emilieta!

(Durant aquests últims versos s'han acostat amb passió. Al final surt Don Eloi, que ho veu. Emilia fuig fent l'exclamació que s'indica. Jòc molt ràpid.)

- Li sembla bé decidir-ho
i anar prompte a discutir-ho
detràs l'antiga explanada?
- ELOI Ara se'n và al Forto-pio?
Som al vespre; cah, berret!
Jo no vinc; fa massa fret.
- EDUARD Doncs, bueno; jo'l desafio.
- ELOI No li accepto, francament.
- EDUARD Amb ma paciència no acabi.
- ELOI Ja veurà, jo sóc molt savi;
lo que no sóc, és valent.
- EDUARD Això ja passa d'història.
- ELOI Demani'm troços, fragments
dels autors més eminents,
i els hi diré de memòria.
Però això... No vull raons.
Per savi, tots em coneixen,
i els «duelos» no perteneixen
a les meves opinions.
- EDUARD No's vol batre; i és aquell
que estima, que's vol casar?...
- ELOI Una cosa és estimar
i una altra perdre la pell.
- EDUARD Però, vostè..., ho conec tart,
si al reptar-lo no l'afronto,
o no estima o és un tonto.
- ELOI Jo tonto?
- EDUARD Tonto i covard!
- ELOI Jo ser tonto? Covard jo?
- Truéquese en dicha mi dolor profundo:
que haya un cadáver más ¿qué importa al mundo?

- EDUARD Bé: què vol dî amb tot això?
- ELOI Que no'l temo ni m'inquieta,
que sóc jo el que'l desafío.
- EDUARD Jo li accepto, senyor mio.
- ELOI La targeta. (*En treu una i li dona.*)
- EDUARD La targeta. (*Fa igual.*)
- ELOI Còm! (*Els dos es miren la targeta.*)
- EDUARD Ai, ai!
- ELOI M'ha dat la meva.
- EDUARD Amb la pressa que'ns l'hem dada.
- ELOI Ja comprenc.
- EDUARD L'hauré canviada.
- ELOI La meva: dongui'm la seva.
(*Es canvien les targetes.*)
- ELS DOS Ah!
- ELOI Són iguals!
- EDUARD Còm serà?
- ELOI E. Santana. (*Llegint.*)
- EDUARD Sí: E. Santana. (*Llegint.*)
- ELOI Còm se diu? Se li demana. (*Frenètic.*)
- EDUARD Eduardo Santana.
- ELOI Ah!
- EDUARD I vostè?
- ELOI Eloi, i el mateix
apellido.
- EDUARD Què importa, ara?
És casual.
- ELOI Digui: té mare?
- EDUARD Sí, senyor; que la coneix?
- ELOI Còm se diu?
- EDUARD Tecla Sampera.

ELOI Oh! Té pare?
 EDUARD No, senyô,
 no l'he vist mai. (*Ap.*) Què és això?
 ELOI Oh, sí! «Mi ilusión primera».
 EDUARD Què li passa?
 ELOI És molt senzill.
 EDUARD (*Ap.*) Aquest home desgavella.
 ELOI Aquest nas! Els ulls! L'orella!
 Só'l teu pare!
 EDUARD Pare!
 ELOI Fill!
 (*S'abracen commoguts. Els demés personatges van sortint perquè han sentit els crits.*)

ESCENA XV

DITS, ESTEVE, PEPA, EMILIA i QUIMET

ESTEVE Què és això?
 PEPA Què hi ha?
 EMILIA Què passa?
 QUIMET Quines disputes!
 PEPA Quins crits!
 ESTEVE I s'han abraçat?
 PEPA Què tenen?
 EMILIA (*Ap.*) Què serà?
 PEPA Vostè an aquí?

EMILIA (Ap.) Oh! No ho podrà conseguir!
 ESTEVE I sàpiguen que la noia
 ja té un altre compromís.
 PEPA És vritat.
 ESTEVE Quimet!
 QUIMET Què mana?
 PEPA Noia!
 EMILIA Mare...
 PEPA Vine aquí.

ESCENA XVI

DITS i ROSETA

(Surt amb una paperina de neules i dugues
 ampolles de vi, i escolta.)

ROSETA (Ap.) Que diuen?
 EDUARD Jo no consento
 que sacrificuin així
 la noia que a mi m'estima.
 ESTEVE Noia, noi: deixeu-los dir;
 caseu-vos, sigueu ditxosos (*Unint-los.*)
 i Déu vos dô forces fills.
 ROSETA Còm s'entén?
 (*Avançant-se amb resolució.*)
 QUIMET (Ap.) Ai, la Roseta!
 ESTEVE Si, senyor. Què hi ha que dir?
 ROSETA Tot ho comprenc, senyô Esteve:
 Vostè és qui me l'ha influit.

Aquí té aquestes ampolles.
(Donant-les al senyor Esteve, que les pren encantat.)

ESTEVE Però, qué dimontri dius?

ROSETA Aquí té les paperines.

(Les dóna a la senyora Pepa.)

EMILIA *(Ap.)* És lo que veia venir.

ROSETA Jo me'n vaig a câ la tía;
 no'm vui estar més aquí;
 i a tothom faré saber,
 senyor don Betes i fils,
 que abaix té una mitja cana
 que curteja més d'un dit.
 Que a dintre d'aquells rodets
 que ven a pès, per'cusir,
 hi fica papers a dintre
 i ho dóna menos de fil.
 Que m'ha sostret el promès;
 que ha tirat aigua an el vi
 i ara diu que és de pesseta,
 quan jo l'he pagat a sis.
 Jo sóch pobre, més quan passo
 pel carrer, ningú mai diu:
 —Aquesta 's va fê una casa
 de lo que'm va «quitâ» a mi;
 aquesta va fer-se rendes
 d'un modo... — *vamos*, en fi:
 si no'm vol pagar, no'm pagui.
 Estiguin bons; bona nit!
(Se'n va amb molta precipitació pel fons.)

ESCENA XVII

DITS, menys ROSETA

- ESTEVE Estic que no sé'l que'm passa.
 PEPA Que això'ns tinguem de sentir!
 QUIMET I té raó, pobre Roseta!
 EDUARD Deixi que's casin així
 i dongui'm a mi l'Emilia.
 ELOI I jo, que sab que sóc ric,
 li faré un dot que li juro
 que ja no podràn patir.
 PEPA Doncs que's casin.
 ESTEVE Just! Que's casin.
 EDUARD Emilia...
 EMILIA Eduardo... (*Abraçant-se.*)
 ESTEVE (*a Quimet.*) Vés dins
 i digues a la Roseta
 que no se'n vagi d'aquí,
 i si és veritat que us voleu,
 caseu-vos, jo us paro el pis.
 QUIMET Gracies; hi vaig desseguida.
 PEPA Torna-li això. (*Les paperines.*)
 ESTEVE I aquests vins.
 (*Li dona les ampolles.*)
 QUIMET Al fi'm caso amb la Roseta!
 Visca la sal! Sóc feliç. (*Se'n va.*)

ESCENA ÚLTIMA

DITS, SENYOR IGNASI, AMBRÒS i CONVIDATS;
després QUIMET i ROSETA

(Surt un convidat, tot esverat, del pessebre.)

UN CONV. Senyô Esteve, es cala foc
al pessebre!

ESTEVE Què diu, ara?
(Corrent-hi dins.)

PEPA Foc!

EDUARD Foc!

ELOI Foc!

EMILIA Ai, ai, la mare!

*(Tots menys Pepa hi han corregut.
Surt el senyor Ignasi i Ambròs i
molts convidats traspassen del
menjador al pessebre.)*

IGNASI Aont és?

PEPA Allà. Ni sé ont sóc.

*(Va sortint més gent corrents. Qui-
met i Roseta també, tots dintre'l
pessebre.)*

Ditxós pessebre i ben nat!

ROSETA Foc! *(Surt.)*

QUIMET Foc! *(id.)*

VEUS Foc!

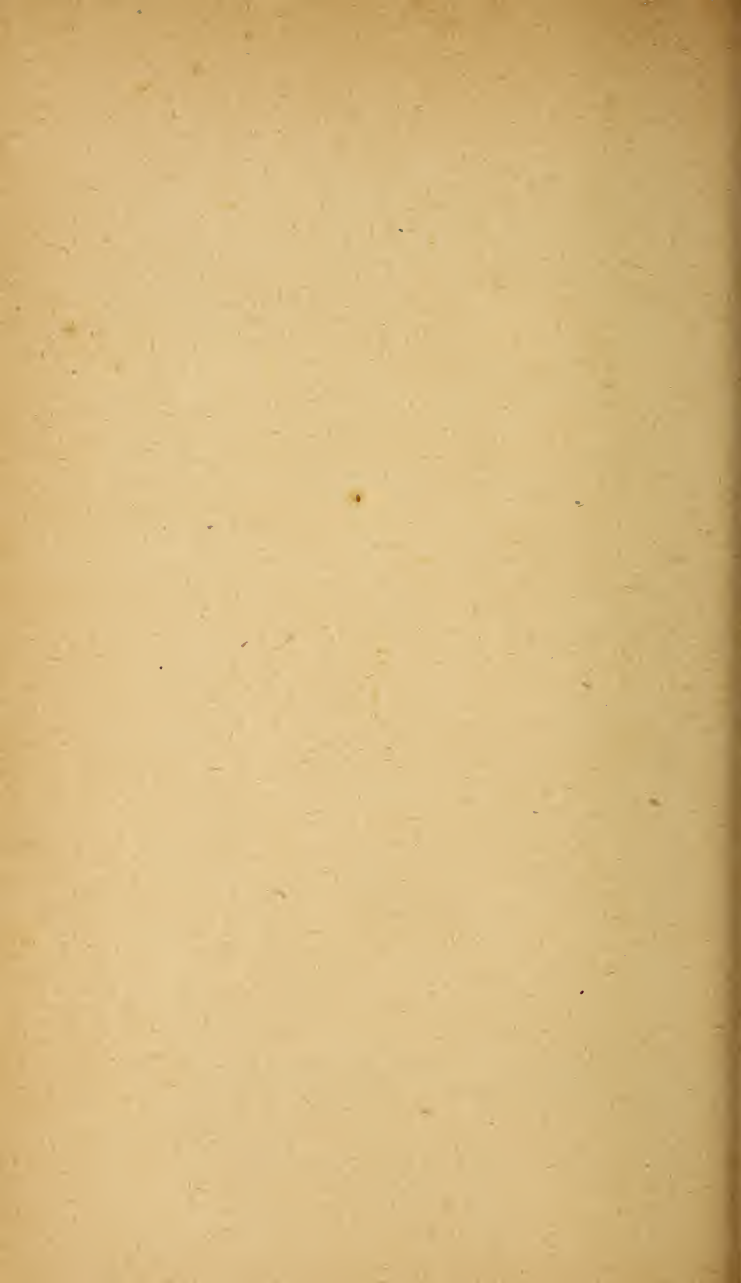
PEPA Jesús, quin día!

- Déu meu, quina algarabía!
(Van sortint tots altra vegada amb suros, troços de montanya, cases, etc.)
- IGNASI Ca!
- EMILIA No és res.
- EDUARD Ja està apagat.
(Surt Eloi amb un suro gros que encara crema.)
- ELOI Un gresol ha armat la guerra calant foc en aquest suro, i ens hem vist en un apuro; tot el pessebre és a terra!
- ROSETA Jo'n tinc un troç.
- EMILIA Jo també.
- EDUARD Quin disgust pel senyô Esteve!
- EMILIA Potser serà la mort seva.
- PEPA Calleu, calleu, que ara ve.
(Surt Esteve portant a una mà la cova del pessebre amb dos llumets i a l'altra mà l'Anunciata i s'avança, capficat, fins al públic. Tots callen.)
- ESTEVE Tot desfet. Adèu, pessebre! Ja hi he perdut el carinyo. Al fi he pogut salvâ'l «Niño», que és lo que'm dava més febre. I encara que un disgust m'és el tenî el pessebre a troços, puc tenir-ne un dels més grossos, més no me'l donguin vostès.

Aplaudeixin d'ordre meva;
i si ho fan amb voluntat,
ja no sento el que ha passat
DE NADAL A SANT ESTEVE.

FI DE LA COMEDIA

NOTA. Els versos que hi ha entre cometes són de diferents i
reputats autors.

Preu: 1'50 pessetes